

Økodrift Homlagarden AS
Aksnesvegen 70
5600 NORHEIMSUND

Saksbehandlar, innvalstelefon

Einar Nesse Johnsen, 5764 3132

Løyve etter forureiningslova for fjørfeslakteri på lokaliteten Aksnesvegen 70 i Kvam herad

---

Fylkesmannen gir Økodrift Homlagarden AS løyve etter forureiningslova til fjørfeslakteri i Kvam herad. Det er gjeve løyve til lokalt utslepp av prosessavløpsvatn til bekk (resipient). Det skal opprettast eit program for utsleppskontroll.

Vi viser til søknad av 29.03.2018 om løyve etter forureiningslova.

Fylkesmannen gir med dette løyve på visse vilkår. Løyvet er gitt med heimel i forureiningslova § 11, jf. §§ 16, og følgjer vedlagt. Fylkesmannen har ved avgjerda vurdert forureininga frå tiltaket opp mot fordelane og ulempene som tiltaket elles vil føre til. Ved fastsetjing av vilkåra har Fylkesmannen lagt til grunn kva som er mogleg å oppnå ved bruk av beste tilgjengelege teknikkar.

Vi har vurdert tiltak som fører til fare for forureining av vatn etter vassforskrifta §§ 4-6, der føremålet er å halde ved lag og, om nødvendig, betre miljøtilstanden i elver, innsjøar, grunnvatn og kystnære område. Vi har også lagt prinsippa i naturmangfaldlova §§ 8-12 til grunn ved vurdering etter forureiningslova.

Dei utsleppa som vi reknar med har størst verknad på miljøet har vi regulert gjennom særskilde vilkår i løyvet. Utslepp som ikkje er uttrykkeleg regulerte på denne måten, er omfatta av løyvet i den grad opplysningar om slike utslepp vart framlagde under saksbehandlinga eller på annan måte må reknast å ha vore kjende då vedtaket vart gjort. Dette gjeld likevel ikkje utslepp av dei prioriterte stoffa som er oppførde i vedlegg 1.

Vi vil understreke at all forureining frå verksemda isolert sett er uønskt. Sjølv om utsleppa er innanfor dei fastsette utsleppsgrensene, pliktar verksemda å redusere utsleppa så langt dette er mogleg utan urimelege kostnader. Det same gjeld utslepp av komponentar det ikkje er sett grenser for gjennom særskilde vilkår.

Dette løyvet kan seinare endrast i medhald av forureiningslova § 18. Endringar skal vere baserte på skriftleg saksbehandling og ei forsvarleg utgreiing av saka. Ein eventuell søknad om endring av vilkår i løyvet må derfor liggje føre i god tid før verksemda ønskjer endringa gjennomført.

At vi har gitt løyve til forureininga frittek ikkje verksemda for erstatningsansvar for skader, ulemper eller tap som forureininga har ført til, jf. forureiningslova § 56.

I tillegg til dei krava som følgjer av løyvet, pliktar verksemda å halde krava i forureiningslova, produktkontrolllova og forskrifter som er heimla i desse lovene. Nokre av forskriftene er nemnde i løyvet. For informasjon om andre reglar som kan vere aktuelle for verksemda, viser vi til Miljødirektoratet sine heimesider www.miljodirektoratet.no og www.lovdatabase.no.

Brot på utsleppsløyvet er straffbart etter forureiningslova §§ 78 og 79. Også brot på krav som følgjer direkte av forureiningslova, produktkontrolllova og forskrifter, er straffbare.

I dei tilfella der det er krav både i løyve og i forskrift er det dei krava som er strengast av forskrifta og løyvet som gjeld.

Offentleggjing av løyvet

Vedtaket om løyvet vil bli offentliggjort på www.fylkesmannen.no/vestland. Løyvet og kontrollrapportar er også offentleg tilgjengeleg på www.norskeutslipp.no.

Tilsyn

Fylkesmannen vil gjennomføre tilsyn med verksemda med jamne mellomrom. Tilsynsfrekvensen vil avhenge av risikopotensialet til verksemda, og korleis verksemda stettar krava som gjeld for drifta.

Bakgrunn og søknad

Søknaden gjeld løyve til forureining frå fjørfeslakteri på gardsnummer 4 og bruksnummer 38 i Kvam herad. Driftsbygget ligg i eit gardstun og har kort avstand til naboar. Det er søkt om ein årleg produksjon på inntil 600 tonn økologisk fjørfeslakt. Prosessvatnet skal reinsast med eige reinseanlegg og sleppast ut som punktutslepp direkte til resipient.

Saksgang

Søknaden har vore på offentlig høyring i Hordaland Folkeblad og på nettsida til Fylkesmannen. Søknaden vart også send til Kvam herad og Kvinnherad og Hardanger fiskarlag for uttale. Det kom inn 1 fråsegn frå den offentlege høyringa. Fråsegna kom frå Kvam herad.

Uttale frå Kvam herad

Kvam herad har i si fråsegn av 27.09.2018 nemnt at verksemda må ta omsyn til jord og flaumskred sidan bekken langs anlegget er markert på aktsemdkart frå NVE. Vidare informerer dei om at det mellom fylkesvegen og sjøen ligg ein campingplass, nokre fritidseigedomar og frukttré. Dei kan ikkje sjå at utslepp frå verksemda vil ha negative konsekvensar for miljøet i området.

Fylkesmannen si vurdering og grunngiving

Fylkesmannen meiner å ha tilstrekkeleg informasjon for å kunne gjere vedtak i saka. Vi har teke omsyn til innkomne uttaler, og lagt desse til grunn ved utforming av løyvet.

Forhold til plan

Arealet er i gjeldande arealplan for Kvam herad oppført som LNFR område. Under søknadsperioden var område oppført som LNF-L. Kvam herad gav 04.01.2018 dispensasjon frå LNF-L-føremålet for oppføring av slakteriet på landbrukseigedomen. Det blei då sett krav til at verksemda søkte Fylkesmannen om løyve til utslepp.

Utslepp til vatn

Anlegget vil ha utslepp til vatn. Utsleppet vil bestå av reinsa prosessvatn frå drifta og vatn frå biologisk reinsing av sanitærvatn. Det er søkt om eit utslepp på 2,5 m³/time, med eit forventa utslepp på 1,5 m³/time og ei årleg mengd på 1500 m³. Prosessavløpsvatnet skal sleppast ut i ein bekk ca. 200 meter frå fjorden. Utsleppsvatnet skal ha ein pH mellom 6 og 9.

Miljømålet i vassforskrifta er at alle vassførekomstar skal ha minst god økologisk tilstand innan 2021. Fylkesmannen skal ikkje tillate aktivitetar som gir dårlegare miljøtilstand enn god økologisk tilstand.

Utsleppspunktet er i ein 2 meter djup kum som ligg ca. 10 meter frå nordvestsida av bygget. Kummen har avrenning til bekk (vassførekomst *Bekkefelt ved Framnes* 052-254-R¹) som strekkjer seg ca. 380 meter før den går ut i Samlafjorden (vassførekomst *Samlafjorden* ID: 0260040800-C²).

I søknaden er bekken oppgitt som «liten bekk utan namn». I Vann-nett har han i ettertid fått namn «Bekkefelt ved Framnes». Vasskvaliteten i Bekkefelt ved Framnes (052-254-R) har ifølgje data i Vann-Nett god økologisk tilstand medan kjemisk tilstand er udefinert på grunn av manglande data. Bekken går gjennom eit område med LNFR-føremål, via vegkulvert under riksveg 49 Vikøyvegen, mellom fritidseigedomar og ein campingplass (Yngve Fonneland Bu) før han går ut i sjø. Han har ei vassføring på minimum 0,5 m³/time, normal vassføring på 5 m³/time og ei maksimal vassføring på 1000 m³/time. Det blir også oppgitt at bekken kan vere tørrlagd delar av sommaren. Vatnet i bekken stammar frå skog, utmark, beiteareal og innmark frå fire gardsbruk med konvensjonell gardsdrift. Bekken går gjennom biotopen edellauvskog med noko furu som inneheld eit rikt dyreliv. Utsleppet er ikkje i konflikt med registrerte viktige naturområde eller trua artar. Utsleppet vil truleg ikkje føre til auka eutrofiering sidan vatnet i bekken allereie stammar frå næringsrikt avrenningsvatn frå jordbruk. Mogleg påverknad på fisk og anna ferskvassliv i bekken er vurdert til å vera liten.

Bekken renn ut på vestsida av Samlafjorden som i Vann-nett er klassifisert som beskytta fjord. Han har moderat opphaldstid for botnvatn. Registrerte påverknader er diffus avrenning frå jordbruk, fiskeoppdrett og punktutslepp frå industri og kommunale reinseanlegg. Det som finst av informasjon om påverknader og overvakingsdata for den generelle miljøtilstanden i fjorden tyder samla sett på ein god økologisk tilstand per i dag, og at det ikkje er risiko for å bryte med miljømålet i vassforskrifta om å oppretthalde tilstand «god».

Fylkesmannen vurderer at med dei reinsetiltak og krav som er sette, så vil utslepp frå verksemda ikkje vere til hinder for at miljømålet for vassførekomstane blir nådd.

¹ <https://vann-nett.no/portal/#/waterbody/052-254-R>

² <https://vann-nett.no/portal/#/waterbody/0260040800-C>

Vurdering etter naturmangfaldlova

Nokre registrerte naturverdiar i området er tilgjengelege som registreringar i Fylkesatlas³, Naturbase⁴ og Artskart⁵, og kunnskap frå søkjar. Vurderinga vår er at ei etablering av eit økologisk fjørfeslakteri på Aksnes i liten grad vil kunne komme i konflikt med desse naturverdiane.

Kunnskapen om naturmangfaldet i denne resipienten er avgrensa, noko som avspeglar seg i dei databasane vi har til rådvelde. Dette inneber at det kan kome ny kunnskap som kan ha påverknad på seinare avgjerder. Grunnlaget blir vurdert som tilstrekkeleg, jf. naturmangfaldlova § 8.

Verknaden av utsleppa av næringssalt og organisk materiale på resipienten er vurdert til å vera liten, så langt utsleppa følgjer reinsetiltak og krav i løyvet. Fylkesmannen vurderer tiltaket til å vere tilstrekkeleg dokumentert til at føre-var-prinsippet (naturmangfaldlova § 9) ikkje blir gjeldande.

Den største belastninga på resipienten er utslepp av næringssalt og finpartikulært organisk materiale frå landbruk. Det er ikkje truleg at utsleppet frå slakteriet vil føre til ei auke belastning på naturmangfaldet i resipienten (naturmangfaldlova § 10).

Dersom det syner seg at det kan bli naudsynt å setje inn tiltak for å hindre eller avgrense skade på naturmangfaldet, skal kostnadene berast av tiltakshavar, jf. naturmangfaldlova § 11.

Økodrift Homlagarden AS pliktar å ta i bruk miljøforsvarlege teknikkar og driftsmetodar (naturmangfaldlova § 12) som er tilgjengelege for næringa i dag (BAT).

Utsleppskontroll

Verksemnda er sjølv ansvarleg for å velje passende frekvens for prøvetaking av prosessavløpsvatnet.

Verksemnda skal ha eit program for utsleppskontroll, jf. vilkår 10.4 i utsleppsløyvet. Dette måleprogrammet skal inngå i den dokumenterte internkontrollen. I programmet skal verksemnda gjere greie for dei kartlagde utsleppa (vilkår 10.1 første ledd), korleis utsleppskontrollen vert gjennomført (vilkår 10.2) og kvalitetssikring av målingane (vilkår 10.3).

Programmet for utsleppskontroll skal haldast oppdatert.

Reinsing

Prosessavløpsvatnet skal reinsast i verksemnda sitt reinseanlegg. Reinseanlegget består av slamavskiljar, feittutskiljar og to partikkelfilter; eit mekanisk filter med 200 µm maskeopning og eit posefilter med 25 µm maskeopning. Alle golvslukar som er tilknytt avløpet skal ha slukrist.

Feittutskiljaren skal vere kopla på avløpsstraumen for å hindre utslepp av feitt til resipient. Han skal vera dimensjonert og installert etter gjeldande Norsk Standard (NS 1825-1 og NS 1825-2).

Oppsamla organisk materiale frå filtrering skal tømmast regelmessig og handterast som avfall. Alle filter knytt til reinseprosessen skal kontrollerast kvar månad. Det skal utførast ein årleg kontroll av utstyr for partikkelreinsing av utsleppsvatn. Det skal jamleg førast kontroll av feittutskiljar, minimum to gonger kvart år. Rutinar for kontroll av reinsesystemet skal vera dokumentert i verksemnda sitt internkontrollsystem.

---

³ <https://www.fylkesatlas.no/>

⁴ <https://kart.naturbase.no/>

⁵ <https://www.artsdatabanken.no/>

Reinsa prosessavløpsvatn skal ikkje innehalda høgare konsentrasjonar av stoffa enn det som er lista opp i utsleppsløyvet vilkår 3.1.

Ved havari/straumstans skal slakteprosessen straks avsluttast og utsleppet stansast. Slaktearbeidet skal ikkje startast opp at før problemet er utbetra. Det skal opprettast ei avviksmelding som skildrar kva som har skjedd og kva konsekvens utilsikta utslepp har hatt for ytre miljø.

Utslepp til luft

Det er ikkje venta av verksemda skal medføre sjenerande lukt eller støv til omgjevnadene. Diffuse utslepp frå organisk avfallshandtering, produksjonsprosessar og frå uteareal, til dømes lagerområde for lossing og lasting, som kan føre til skade eller ulempe for miljøet, skal avgrensast mest mogleg.

Støy

Verksemda ligg i eit landbruksområde der det er lagt til rette for denne type aktivitetar. Det er ikkje venta at verksemda vil bidra nemneverdig til støy til miljøet for eksisterande, støyutsette eigedomar. I løyvet har vi sett standardkrav for støy som gjeld for industri. Nemningane følgjer definisjonen i T-1442/2016 (Retningslinjer for behandling av støy i arealplanlegging). Støygrensene er sett som gjennomsnittsnivå (ulikt for ulike tider på døgnet). Rett støy nivå kan ein difor berre finne ut ved kombinasjon av måling og utrekning. Merk at for måling av industristøy må ein følgje metoden i M-290/2015 (Måling av støy frå industri. Immisjonsmålemetode). Merk også at for industristøy gjeld grenseverdien for gjennomsnittsverdi per døgn eller del av døgn (ikkje per år som i oversiktskartlegging etter plan- og bygningslova). Verksemda plikter å halde grenseverdiane for støy heile døgnet.

Utslepp av kjemikal

Slakteriet vil ha jamleg utslepp av kjemikal frå produksjonen, som til dømes desinfeksjonsmiddel og vaskemiddel. For kjemikal som vert nytta på ein slik måte at det kan medføre fare for forureining, skal verksemda dokumentere at det er gjennomført ei vurdering av helse- og miljøeigenskapane til kjemikalet og påverknaden utslepp har på ytre miljø.

Verksemda skal jamleg vurdere om kjemikalet kan bytast ut med eit meir miljøvenleg alternativ, jf. vilkår 6 tredje ledd i utsleppsløyvet.

Avfall

Det er lagt ved ein avfallsplan i søknaden. Slakteavfall og kadaver skal leverast til Norsk Protein. Papp, plast, ordinært avfall og farleg avfall skal leverast til BIR. Krav til handtering av avfall er nærare formulerte i vilkår 9 i utsleppsløyvet.

Konklusjon

Fylkesmannen har kome fram til at fordelane ved verksemda er større enn eventuelle negative konsekvensar som følgjer av forureining frå anlegget. Dersom aktivitetane blir drifta med gode rutinar og i samsvar med vilkåra i løyvet, vil miljøtilhøva bli ivaretekne på ein tilfredsstillande måte. Fylkesmannen gir derfor Økodrift Homlagarden AS løyve etter forureiningslova.

Det er viktig at følgjer opp produksjonen med dokumentasjon av utslipp og reinsegrad (program for utslippskontroll).

Fristar

Tabellen nedanfor gir oversikt over fristar for gjennomføring av tiltak vi har stilt krav om i løyvet:

Tiltak	Frist	Referanse til vilkår
Årsrapport via Altinn	1. mars årleg	10.5

Vedtak om sakshandsamingsgebyr

Fylkesmannen tek sakshandsamingsgebyr for arbeidet med løyve. Reglane om gebyrinnkrevjing er gjeve i forureiningsforskrifta kapittel 39. Vi har plassert verksemda under gebyrsats 6, jf. forureiningsforskrifta § 39-4 om arbeid med fastsetjing av nye og endring av løyve. Verksemda skal betale 33.300 kroner i gebyr for sakshandsaminga. Miljødirektoratet sender faktura.

Rett til å klage

Partane som er involvert i saka og andre med rettsleg klageinteresse kan klage på vedtaket til Miljødirektoratet. Klagen skal sendast til Fylkesmannen innan tre veker frå de har fått dette brevet.

Ein eventuell klage fører ikkje automatisk til at gjennomføringa av vedtaket blir utsett. Fylkesmannen eller Miljødirektoratet kan etter oppmoding, eller på eige initiativ, avgjere at vedtaket ikkje skal gjennomførast før klagefristen er ute eller klagen er avgjerd. Ei slik avgjerd kan det ikkje klagast på.

De kan også klage på vedtaket om gebyrsats, jf. forureiningsforskrifta § 41-5. Ein eventuell klage skal vere grunngitt, og han må sendast til Fylkesmannen i Vestland innan tre veker.

Partane har, med visse avgrensingar, rett til å sjå dokumenta i saka. Nærare opplysningar om dette kan de få ved førespurnad til Fylkesmannen. Fylkesmannen vil også kunne gi andre opplysningar om saksbehandlingsreglar og andre reglar av verknad for saka.

Med helsing

Sissel Storebø
seksjonsleiar

Einar Nesse Johnsen
rådgjevar

Dokumentet er elektronisk godkjent

Vedlegg:

1. Løyve etter forureiningslova
2. M-1113/2018 - Miljøkrav til slakterier og kjøttbearbeidende industri

Kopi til:
Kvam herad
Mattilsynet

Grovagjelet 16
Postboks 383

5600
2381

NORHEIMSUND
BRUMUNDDAL

Løyve til verksemd etter forureiningslova

Løyvet er gitt med heimel i forureiningslova § 11, jf. § 16. Løyvet er gitt på grunnlag av opplysningar som kom fram i søknad og under sakshandsaminga. Vilkåra går fram av side 3 til og med side 12.

Dersom verksemda ønskjer endringar i driftstilhøve som kan ha noko å seie for forureininga frå verksemda og som ikkje er i samsvar med det som vart lagt til grunn då løyvet vart gitt, må verksemda i god tid på førehand søkje om endring av løyvet. Verksemda bør først kontakte Fylkesmannen for å avklare behovet for slik endring.

Dersom heile eller vesentlege delar av løyvet ikkje er teke i bruk innan 4 år etter at løyvet er tredd i kraft, skal verksemda sende ei utgreiing om omfanget til verksemda slik at Fylkesmannen kan vurdere eventuelle endringar i løyvet.

Data om verksemda

Verksemd	Økodrift Homlagarden AS
Stad/gateadresse	Aksnesvegen 70
Postadresse	5600 Norheimsund
Kommune og fylke	Kvam i Vestland
Org. nummer (verksemd)	991 881 255
Lokalisering av anlegg	60° 20,247' N 06° 12,762' Ø
Gards- og bruksnummer	4, 38
NACE-kode og bransje	10.130 - Produksjon av kjøtt- og fjørfevarer
Kategori for verksemda ¹	<i>Ikkje aktuelt</i>

Fylkesmannens referansar

Løyvenummer	Anleggsnummer	Ephortenummer
2020.0557.T	4622.0089.01	2018/2021

Løyve gitt første gong: 11.06.2020	Løyve sist revidert i medhald av fl § 18 tredje ledd:	Løyve sist endra:
Sissel Storebø seksjonsleiar		Einar Nesse Johnsen rådgjevar

Dokumentet er godkjent elektronisk

¹ Jf. forskrift om begrensning av forurensning av 06.01.2004 nr. 931 (forurensningsforskriften) kapittel 36 om behandling av tillatelser etter forurensningsloven

Innhald

1	Ramma for løyvet	4
2	Generelle vilkår	4
2.1	Avgrensing av utslepp	4
2.2	Plikt til å halde grenseverdiar	4
2.3	Plikt til å redusere forureining så langt som mogeleg	4
2.4	Utskifting av utstyr og endring av utsleppspunkt	4
2.5	Plikt til førebyggjande vedlikehald	4
2.6	Tiltaksplikt ved auka forureiningsfare	5
2.7	Internkontroll	5
3	Utslepp til vatn	5
3.1	Utsleppsavgrensingar	5
3.1.1	Utslepp frå punktkjelder	5
3.1.2	Utsleppsreducerande tiltak	6
3.2	Utsleppspunkt for prosessavløp	6
3.3	Kjølevatn	6
3.4	Sanitæravløpsvatn	6
4	Utslepp til luft	6
4.1	Lukt	6
4.1.1	Luktavgrensing	6
4.1.2	Luktrisikovurdering	6
4.1.3	Førebyggjande tiltak og driftsplan	7
4.1.4	Lukthandteringsplan, kommunikasjonsplan og registrering av klage	7
5	Grunnforureining og forureina sediment	7
6	Kjemikal	7
7	Støy	8
8	Energi	8
8.1	Energileiing	8
8.2	Utnytting av overskotsenergi	8
8.3	Spesifikt energiforbruk	9
9	Avfall	9
9.1	Generelle krav	9
9.2	Handtering av farleg avfall	9
9.3	Handtering av produksjonsavfall	9
10	Utsleppskontroll og rapportering til Fylkesmannen	9
10.1	Kartlegging av utslepp	9
10.2	Utsleppskontroll	10
10.3	Kvalitetssikring av målingane	10
10.4	Program for utsleppskontroll	10
10.5	Rapportering til Fylkesmannen	11
11	Førebyggjande tiltak og beredskap mot akutt forureining	11
11.1	Miljørisikoanalyse	11
11.2	Førebyggjande tiltak	11
11.3	Etablering av beredskap	12
11.4	Varsling om akutt forureining	12
12	Granskingar og utgreiingar	12
13	Utskifting av utstyr	12
14	Eigarskifte	12
15	Nedlegging	12
16	Tilsyn	13
VEDLEGG 1	.....	14

Endringslogg

Endringsnummer	Endringar av	Punkt	Endringar

1 Ramma for løyvet

Løyvet gjeld forureining frå slakt av fjørfe med produksjonsramme på inntil 600 tonn per år.

2 Generelle vilkår

2.1 Avgrensing av utslepp

Dei utsleppskomponentane frå verksemda som er vurderte å ha størst effekt på miljøet, er uttrykkeleg omtalte eller regulerte i vilkåra i dette løyvet. Utslepp som ikkje er uttrykkeleg regulert på denne måten, er også omfatta av løyvet så langt opplysningar om slike utslepp vart lagde fram i samband med sakshandsaminga, eller må reknast å ha vore kjende på annan måte då dette løyvet vart vedteke. Dette gjeld likevel ikkje utslepp av prioriterte miljøgifter oppført i vedlegg 1. Utslepp av slike komponentar er berre tillate dersom det går tydeleg fram av vilkåra i løyvet.

2.2 Plikt til å halde grenseverdier

Alle grenseverdier skal haldast innanfor dei fastsette midlingstidene. Variasjonar i utsleppa innanfor dei fastsette midlingstidene skal ikkje avvike frå det som følgjer av normal drift i ein slik grad at dei kan føre til auka skade eller ulempe for miljøet.

2.3 Plikt til å redusere forureining så langt som mogeleg

All forureining frå verksemda, medrekna utslepp til luft og vatn, støy og avfall, er isolert sett uønskt. Sjølv om utsleppa blir haldne innanfor fastsette grenser, pliktar verksemda å redusere utsleppa sine så langt det er mogeleg utan urimelege kostnader, dette gjeld også for støy². Denne plikta omfattar også utslepp av komponentar som det ikkje er sett eintydige grenser for gjennom vilkår i løyvet.

For produksjonsprosessar der utsleppa er proporsjonale med produksjonsmengda, skal ein eventuell reduksjon av produksjonsnivået, som eit minimum, føre til ein tilsvarande reduksjon i utsleppa.

2.4 Utskifting av utstyr og endring av utsleppspunkt

Ved utskifting av utstyr, må det nye utstyret tilfredsstillе prinsippet om bruk av beste tilgjengelege teknikkar (BAT) med sikte på å motverke forureinande utslepp og annan negativ innverknad på miljøet.

Dersom verksemda ønskjer å endre utsleppspunktet som er fastlagt i vilkår i løyvet, må de søke om løyve til dette.

2.5 Plikt til førebyggjande vedlikehald

For å halde dei ordinære utsleppa på eit lågast mogeleg nivå, og for å unngå utilsikta utslepp, skal verksemda syte for førebyggjande vedlikehald av utstyr som kan ha noko å seie for slike utslepp. System og rutinar for vedlikehald av slikt utstyr skal være dokumentert.

---

² Jf. [forureiningslova § 2](#), som gir generelle retningslinjer for å verne det ytre miljøet mot forureining.

2.6 Tiltaksplikt ved auka forureiningsfare

Dersom det som følgje av unormale driftstilhøve eller av andre grunnar oppstår auka fare for auka forureining, pliktar verksemda, så langt det er mogleg utan urimelege kostnader, å setje i verk tiltak som er naudsynte for å eliminere eller redusere den auka forureiningsfaren. Om naudsynt må verksemda redusere eller innstille drifta.

Verksemda skal så snart som mogeleg informere Fylkesmannen om unormale tilhøve som har eller kan få noko å seie for forureining av miljøet. Akutt forureining skal i tillegg varslast i samsvar med vilkår 11.4.

2.7 Internkontroll

Verksemda pliktar å etablere internkontroll for drifta si i samsvar med gjeldande forskrift³.

Internkontrollen skal mellom anna sikre og dokumentere at verksemda held krava i dette løyvet, forureiningslova, produktkontrollova og relevante forskrifter til desse lovene. Verksemda pliktar å halde internkontrollen oppdatert.

Verksemda pliktar å alltid ha oversikt over alt som kan føre til forureining og kunne gjere greie for risikoen for forureining. Plikt til å gjennomføre risikoanalyse med omsyn til *akutt* forureining følgjer av vilkår 11.1.

3 Utslepp til vatn

3.1 Utsleppsavgrensingar

3.1.1 Utslepp frå punktkjelder

Verksemda skal ha punktutslepp til vatn. Utsleppsvatnet skal ikkje ha høgare konsentrasjonar av komponent enn det som er lista opp i tabellen nedanfor.

Tabell 1: Grenseverdiar for utslepp av komponentar utan krav om målingar, men med krav om årleg vurdering, jf. vilkår 10.2

Kjelde	Komponent	Utsleppsgrense mg/l	Utsleppsgrense kg/døgn	Gjeld frå
Produksjon	BOF ₅	200	6	11.06.2020
	KOF-Cr	300	9	11.06.2020
	Fosfor tot	10	0,3	11.06.2020
	Nitrogen tot	30	0,9	11.06.2020
	Suspendert stoff	100	3	11.06.2020
	Feitt	50	1,5	11.06.2020
	pH	6 – 9		11.06.2020

Grensene for utslepp er gjeve som maksimalverdiar for einskildmålingar og er gjennomsnittsverdiar per døgn. Fylkesmannen vil på bakgrunn av ny kunnskap eller ny teknologi kunne fastsetje strengare grenser og/eller krav om målingar.

Det er lagt til grunn at eventuelle prøvar vert tekne i leddet mellom reinseanlegg og resipient.

³ [Forskrift om systematisk helse-, miljø- og sikkerhetsarbeid i virksomheter \(internkontrollforskrifta\) av 06.12.1996, nr. 1127.](#)

3.1.2 Utsleppsreducerande tiltak

Diffuse utslepp frå produksjonsprosessar og frå uteareal, til dømes avrenning frå lagerområder og område for lossing/lasting som kan føre til skade eller ulempe for miljøet, skal avgrensast mest mogleg. Avrenning av overflatevatn frå verksemdas uteareal skal handterast slik at det ikkje kan føre til skade eller ulempe for miljøet.

Oljehaldig avløpsvatn frå verkstader eller liknande skal reinsast tilfredsstillande i oljeutskiljar eller tilsvarande reinseeining slik at utsleppsgrenser fastsett i punkt 3.1.1 vert haldne.

Oppsamla organisk materiale frå filtrering skal handterast som avfall og tømmast regelmessig. Alle filter knytt til reinseprosessen skal kontrollerast minimum kvar månad. Det skal utførast ein årleg kontroll av utstyr for partikkelreinsing av produksjonsvatnet.

Feittavskiljaren og slamavskiljaren skal ha regelmessig tømming, minimum to gonger kvart år. Rutinar for kontroll av rensesystemet skal vera dokumentert i verksemda sitt internkontroll.

Eventuelt søl i samband med produksjonen skal samlast opp før vasking/spyling av lokala. Alle sluk skal utstyrt med rister, siler og oppsamlingskorgar og liknande. Avfall skal ikkje førast til avløpsanlegget.

3.2 Utsleppspunkt for prosessavløp

Prosessavløpsvatnet skal førast ut i kum med avrenning til bekk (*Bekkefelt ved Framnes 052-254-R*). Utsleppet skal skje på ein slik måte at innblandinga i vassmassane vert best mogleg, til dømes gjennom bruk av diffusor, røyrutforming, utsleppshastigheit.

3.3 Kjølevatn

Verksemda skal ikkje ha utslepp av kjølevatn.

3.4 Sanitæravløpsvatn

Kommunen er styresmakt for regulering av sanitæravløpsvatnet frå verksemda.

4 Utslepp til luft

4.1 Lukt

4.1.1 Luktavgrensing

Verksemda skal drivast slik at luktulempar til omgjevnadene vert avgrensa mest mogleg.

4.1.2 Luktrisikovurdering

Det skal gjennomførast ei luktrisikovurdering i samsvar med tilrådingane i vedlegg 3 i Miljødirektoratet sin rettleiar *TA 3019/2013 Regulering av luktutslipp i tillatelse etter forurensningsloven*. Ved modifikasjonar av utstyr og endra produksjonstilhøveforhold, skal luktrisikovurderinga oppdaterast.

4.1.3 Førebyggjande tiltak og driftsplan

På bakgrunn av luktrisikovurderinga skal verksemda setje i verk luktrisikoreduserande tiltak. Verksemda skal ha ein driftsplan som sikrar at drifta fører til avgrensa luktulempar. Planen skal vere utarbeidd i samsvar med tilrådingane gitt i vedlegg 4 i Miljødirektoratet sin rettleiar *TA 3019/2013 Regulering av luktutslipp i tillatelse etter forurensningsloven*. Ved modifikasjonar av utstyr og endra produksjonstilhøve, skal driftsplanen oppdaterast.

Verksemda skal dagleg føre driftslogg, for å kunne dokumentere at driftsplanen vert følgd.

4.1.4 Lukthandteringsplan, kommunikasjonsplan og registrering av klage

Verksemda skal ha ein plan for handtering av lukthendingar og ein kommunikasjonsplan som er i samsvar med tilrådingane gitt i Miljødirektoratet sin rettleiar *TA 3019/2013 Regulering av luktutslipp i tillatelse etter forurensningsloven*.

Verksemda skal informere Fylkesmannen og naboar når det vert planlagt aktivitet som kan føre til mellombels auka luktbelastning. Det same gjeld dersom svikt i utstyr eller liknande kan føre til auka luktplager.

Verksemda skal ha eit system for registrering av innkommande luktklager som skal knyttast til stad og tid. Klagen skal vurderast mot driftsplanen og andre relevante forhold, og eventuelle gjennomførte tiltak skal skildrast. Denne informasjonen skal gjerast tilgjengeleg for naboar, og han skal rapporterast til Fylkesmannen i samsvar med vilkår 10.5.

5 Grunnforureining og forureina sediment

Verksemda skal vere innretta slik at grunnen ikkje vert forureina på ein måte som kan føre til nemneverdige skader eller ulemper for miljøet.

Verksemda pliktar å setje i verk tiltak som skal hindre utslepp til grunn og grunnvatn og tiltak som er eigna for å avgrense verknaden på miljøet av eit eventuelt utslepp. Utstyr og tiltak som skal hindre utslepp til grunn og grunnvatn, eller som skal hindre at eventuelle utslepp fører til skade eller ulempe for miljøet, skal kontrollerast med jamne mellomrom og haldast ved like. Denne plikta gjeld tiltak som kan jamførast med skadane og ulempene som skal hindrast.

Verksemda pliktar å halde oversikt over både eventuell eksisterande forureina grunn på verksemdsområdet og eventuell forureina sediment utanfor. Det same gjeld faren for spreieing av forureining og om det er trong for granskingar og tiltak. Dersom det er nødvendig å setje i verk granskingar eller andre tiltak, skal forureiningsstyringsmakta varslast om dette.

6 Kjemikal

Med kjemikal meiner vi her kjemiske stoff og stoffblandingar som blir brukte i verksemda, både som råstoff i prosess og som hjelpekjemikal. Slike kjemikal kan til dømes vere groehindrande middel, vaskemiddel, hydraulikkvæsker og middel brukte for å hindre brann.

For kjemikal som blir brukte på ein slik måte at det kan føre til fare for forureining, skal verksemda dokumentere at det med bakgrunn i testing eller anna relevant dokumentasjon er gjort ei vurdering av helse- og miljøeigenskapar til kjemikala, jf. også punkt 2.7 om internkontroll.

Verksemda pliktar å etablere eit dokumentert system for substitusjon av kjemikaliar. Verksemda skal gjere ei kontinuerleg vurdering av faren for skadelege effektar på helse og miljø valda av dei kjemikala som blir brukte, og om det finst alternativ. Skadelege effektar knytte til produksjon, bruk

og endeleg disponering av produktet, skal vurderast. Der det finst betre alternativ, pliktar verksemda å bruke desse så langt dette kan skje utan urimeleg kostnad eller ulempe⁴.

Stoff åleine, i stoffblandingar og/eller i produkt, skal ikkje framstillast og seljast, eller bli brukte utan at dei er i samsvar med krava i REACH-regelverket⁵ og andre regelverk som gjeld for kjemikal.

7 Støy

Slakteriet sitt bidrag til utandørs støy ved omkringliggjande bustader, sjukehus, pleieinstitusjonar, fritidsbustader, utdanningsinstitusjonar og barnehagar skal ikkje overskride følgjande grenser, berekna som innfallande lydtrykknivå⁶ ved mest støyutsette fasade:

Alternativ	Måndag-fredag	Kveld måndag-fredag	Laurdag	Sun-/hellegdagar	Natt	Natt
A	55 L_{den}	50 $L_{evening}$	50 L_{den}	50 L_{den}	45 L_{night}	60 L_{AFmax}

L_{den} angir A-veia gjennomsnittsnivå for døgn (dag-kveld-natt / day-evening-night) med straffetillegg på 5 dB på kveld og 10 dB på natt.

$L_{evening}$ er A-veia ekvivalentnivå for kveldsperioden kl. 19-23.

L_{night} er A-veia ekvivalentnivå for 8-timersperioden frå kl. 23- 07.

L_{AFmax} , som er gjennomsnittleg A-veia maksimalnivå for dei 5-10 mest støyande hendingane i perioden med tidskonstant "Fast" på 125 ms.

Verksemda skal halde alle støygrenser innanfor alle driftsdøgn. Støygrensene gjeld all støy frå den ordinære drifta til verksemda, inkludert intern transport på verksemdsområdet og lossing/lasting av råvarer og produkt. Støy frå mellombels bygg- og anleggsverksemd og frå ordinær persontransport av verksemda sine tilsette, er likevel ikkje omfatta av grensene.

Støygrensene gjeld ikkje for busetnad nemnd ovanfor som blir etablert etter at støygrensene trådde i kraft.

8 Energi

8.1 Energileiing

Verksemda skal ha eit styringssystem for kontinuerleg vurdering av tiltak som kan setjast i verk for å oppnå mest mogleg effektiv produksjon og drift i anlegget. Systemet for energileiing skal utarbeidast i samsvar med Norsk Standard for energileiing, NS-EN ISO 50001, og det skal inngå i verksemda sin internkontroll, jf. vilkår 2.7.

⁴ Jf. lov om kontroll med produkter og forbrukertjenester (produktkontrolloval) av 11.06.1979, nr. 79, om substitusjonsplikt § 3a

⁵ Forskrift om registrering, vurdering, godkjenning og begrensing av kjemikalier (REACH-forskriften) av 30. mai 2008, nr. 516

⁶ Lydtrykknivået vert i tabellen uttrykt etter desibel-skalaen (dB) med nemningane "DEN", "evening" "night" og "AFmax". Nemningane er nærare definert i T-1442/2016 "Retningslinje for behandling av støy i arealplanlegging".

8.2 Utnytting av overskotsenergi

Verksemda skal i størst mogeleg grad utnytte overskotsenergi frå eksisterande og nye aktivitetar internt. Verksemda skal også gjennom tiltak på eige verksemdsområde leggje til rette for at overskotsenergi skal kunne nyttast eksternt, med mindre verksemda kan vise til at dette ikkje er teknisk eller økonomisk mogeleg.

8.3 Spesifikt energiforbruk

Verksemda skal berekne energiforbruk og rapportere dette årleg, jf. punkt. 10.5.

9 Avfall

9.1 Generelle krav

Verksemda pliktar, så langt det er mogleg utan urimelege kostnader eller ulemper, å unngå at verksemda fører til at det blir danna avfall som følgje av aktivitetane. For biprodukt, skal det kunne dokumenterast at kriteria i forureiningslova § 27 andre ledd er oppfylte. Biprodukt er eit sekundert eller utilsikta produkt som resultat av ein prosess, og er ikkje det tilsikta hovudproduktet. Animalske biprodukt kan til dømes vere heile kroppar eller deler av dyr som ikkje skal brukast til konsum.

Verksemda skal i størst mogleg grad avgrense innhaldet av skadelege stoff i avfallet

Avfall som oppstår i verksemda, skal verksemda søkje å få gjenbrukt i eigen produksjon eller i produksjonen til andre verksemdar, eller – for avfall som kan brennast – søkje å utnytte det til energiproduksjon internt/eksternt. Slik utnytting må likevel vere i samsvar med gjeldande reglar fastsette i eller med heimel i forureiningslova og krav som er fastsette i dette løyvet.

Verksemda pliktar å syte for at all handtering av avfall, inkludert farleg avfall⁷, blir utført i samsvar med gjeldande reglar for dette, fastsett i eller i medhald av forureiningslova og avfallsforskrifta⁸.

Alt avfall som ikkje skal nyttast, skal leverast til lovleg avfallsanlegg⁹.

9.2 Handtering av farleg avfall

Farleg avfall skal lagrast under tak og på fast dekke med oppsamling av eventuell avrenning. Anna lagringsmåte kan nyttast dersom verksemda kan dokumentere at den valde lagringsmåten gir minst like godt vern for miljøet. Lagra farleg avfall skal vere merka slik at det er tydeleg kva som er lagra. Lagerområdet skal vere utilgjengeleg for uvedkomande.

Farleg avfall skal ikkje lagrast lenger enn 12 månadar¹⁰.

9.3 Handtering av produksjonsavfall

Produksjonsavfall og restar av råstoff skal heile tida takast hand om på ein slik måte at det ikkje gjev ubehageleg lukt, verken inne i produksjonslokala/lager eller utanfor bedrifta.

---

⁷ Farleg avfall er avfall som ikkje kan handsamast saman med anna avfall fordi det har eigenskapar som kan medføre forureining eller vere farleg for menneske eller dyr.

⁸ [Forskrift om gjenvinning og behandling av avfall av 01.06.2004, nr. 930](#)

⁹ [Forureiningslova § 32](#)

¹⁰ [Forskrift om gjenvinning og behandling av avfall \(avfallsforskrifta\) § 11-8](#)

Produksjonsavfallet skal leverast til gjenvinning når det er tilgjengelege mottaks- og gjenvinningsordningar for sortert avfall. Slakteavfall skal leverast til godkjent mottak for slikt avfall.

10 Utsleppskontroll og rapportering til Fylkesmannen

10.1 Kartlegging av utslepp

Verksemda skal kartleggje alle utslepp til luft og vatn frå drifta på ein systematisk måte. Dette gjeld både punktutslepp og diffuse utslepp. Verksemda skal leggja denne kartlegginga til grunn for utarbeiding av eit program for utsleppskontroll (vilkår 10.4).

10.2 Utsleppskontroll

Verksemda skal kontrollere og dokumentere utslepp til luft og vatn ved å gjennomføre målingar. Målingane skal omfatte volumstrømmåling, prøvetaking, analyse og berekning. Målingane skal utførast slik at dei blir representative for dei faktiske utsleppa til verksemda, og dei skal omfatte:

- utslepp av komponentar som er regulerte gjennom grenseverdiar fastsette i tabell 1 under vilkår 3.1 i løyvet.
- utslepp av komponentar som er regulerte gjennom grenseverdiar fastsette i forskrift
- utslepp av andre komponentar som kan ha verknad på miljøet og med det er omfatta av rapporteringsplikta

Verksemda skal vurdere kva måleusikkerheit dei ulike trinna representerer, og velje løysingar som reduserer den totale usikkerheita til eit akseptabelt nivå. For alle målingane skal det fastsetjast prøvetakingsfrekvensar som sikrar at prøvane er representative for utsleppet.

For utslepp av komponentar som er regulerte i tabell 1 i vilkår 3.1, skal verksemda årleg gjere ei fagleg vurdering av utsleppsmengd. Vurderinga skal rapporterast i samsvar med vilkår 10.5.

Verksemda må sjølv bestemme frekvens for prøvetaking.

10.3 Kvalitetssikring av målingane

Verksemda er ansvarleg for at måleutstyr, metodar og gjennomføring av målingane er forsvarleg kvalitetssikra blant anna ved å:

- utføre målingane etter Norsk Standard. Dersom det ikkje finst Norsk Standard for den aktuelle målinga, kan internasjonal standard nyttast. Verksemda kan nytte andre metodar enn norsk eller internasjonal standard dersom særlege omsyn tilseier det. Verksemda må i slike tilfelle kunne dokumentere at særlege omsyn ligg føre, og at metoden som er vald, gir representative resultat for dei faktiske utsleppa til verksemda.
- nytte laboratorium / tenester som er akkrediterte (etter NS-EN ISO 17025:1999) når volumstrømmåling, prøvetaking og analyse blir utført av eksterne. Tenesteytaren skal vere akkreditert for den aktuelle tenesta, dersom slik tenesteytar finst.
- å delta i samanliknande laboratorieprøvingar (SLP) og/eller jamleg verifisere analyser med eit eksternt, akkreditert laboratorium dersom verksemda sjølv analyserer for dei parametranne som er regulerte gjennom spesifikke grenseverdiar.
- jamleg vurdere om plassering av prøvetakingspunkt, val av prøvetakingsmetodar og -frekvensar gir representative prøver.
- jamleg kontrollere og kalibrere måleutstyr

10.4 Program for utsléppskontroll

Verksemda skal ha eit program for utsléppskontroll. Dette måleprogrammet skal inngå i den dokumenterte internkontrollen. I programmet skal verksemda gjere greie for dei kartlagde utsléppa (vilkår 10.1 første ledd), korleis utsléppskontrollen vert gjennomført (vilkår 10.2) og kvalitetssikring av målingane (vilkår 10.3).

Programmet for utsléppskontroll skal innehalde:

- ei utgreiing der dei faktiske utsléppa verksemda har til luft, vatn, og støy, med ei oversikt over volum og innhald i alle utsléppstraumar til luft og vatn (etter kartlegging)
- ei skildring av dei ulike trinna i målingane (volumstrømmåling – prøvetaking – analyse – berekning) for kvar straum og komponent
- ei skildring av måleutstyr som blir nytta til målingar, og frekvensar for kontroll og kalibrering av måleutstyret
- ei grunngjeving for val av prøvetakingspunkt og prøvetakingsmetodikkar (metodar og frekvens)
- ei skildring av valde metodar/standardar for analyse
- dersom det er aktuelt, ei grunngiving for vald frekvens for deltaking i SLP og/eller verifisering av analyser med eit akkreditert laboratorium
- ei utgreiing av kva usikkerheitsbidrag dei ulike trinna gir

Programmet for utsléppskontroll skal haldast oppdatert.

10.5 Rapportering til Fylkesmannen

Innan 1. mars kvart år skal verksemda rapportere miljødata og eventuelle avvik for året før via www.altinn.no. Miljødata omfattar mellom anna produksjonsmengder, avfallsmengder, energiforbruk og resultat frå utsléppskontroll. Rapportering skal gjennomførast i samsvar med Miljødirektoratet si rettleiing til verksemda si eigenkontrollrapportering, sjå www.miljodirektoratet.no.

For utslépp av stoff der utsléppsavgrensingane i vilkår 3.1 ikkje er fastsette med spesifikke grenseverdiar, vil Fylkesmannen vurdere behovet for å fastsetje meir presise, og eventuelt strengare, grenser i samband med gjennomgangen av eigenkontrollrapportane.

Verksemda skal saman med den årlege eigenkontrollrapporteringa sende Fylkesmannen ein rapport med tal luktklager og lukthendingar ved verksemda det siste året. Det skal greiast ut for årsak til dei einskilde lukthendingane og/eller luktklagene, og eventuelle tiltak som er gjennomførte for å hindre, avgrense eller stogge utsléppet.

11 Førebyggjande tiltak og beredskap mot akutt forureining

11.1 Miljøriskoanalyse

Verksemda skal gjennomføre ein miljøriskoanalyse av aktivitetane sine. Potensielle kjelder til akutt forureining av vatn, grunn og luft skal kartleggjast. Miljøriskoanalysen skal omfatte alle tilhøve ved verksemda som kan føre til akutt forureining med fare for helse- og/eller miljøskadar inne på eller utanfor området til verksemda. Miljøriskoanalysen skal dokumenterast, og verksemda skal vurdere resultatata frå analysen ut frå kva som vert rekna som akseptabel miljørisiko. Ved modifikasjonar og endra produksjonstilhøve skal miljøriskoanalysen oppdaterast.

Verksemda skal ha oversikt over kva miljøressursar som kan bli råka av akutt forureining og kva helse- og miljøkonsekvensane slik forureining kan føre til.

Risikoanalysen skal innehalde ein dokumentert omtale av resipienten.

11.2 Førebyggjande tiltak

På grunnlag av miljørisikoanalysen skal verksemda setje i verk risikoreduserande tiltak. Verksemda skal vurdere tiltak med tanke på å redusere sannsyn og konsekvensar. Verksemda skal ha ei oppdatert skriftleg oversikt over dei førebyggjande tiltaka.

11.3 Etablering av beredskap

På bakgrunn av miljørisikoanalysen og dei risikoreduserande tiltaka som er sette i verk, skal verksemda, om nødvendig, etablere og vedlikehalde ein beredskap mot akutt forureining. Beredskapen skal vere tilpassa den miljørisikoen som verksemda til ei kvar tid representerer. Dersom aktuelt, skal verksemda øve på beredskapen mot akutt forureining minst ein gong per år.

11.4 Varsling om akutt forureining

Akutt forureining eller fare for akutt forureining skal varslast i samsvar med gjeldande forskrift¹¹. Verksemda skal også så snart som mogeleg varsle Fylkesmannen gjennom fmv/post@fylkesmannen.no i slike tilfelle.

12 Granskingar og utgreiingar

Verksemda pliktar å gjennomføre meir omfattande granskingar dersom Fylkesmannen finn dette naudsynt for å kartlegge anlegget sin påverknad på resipienten jf. forureiningslova § 51. Verksemda kan og bli pålagt å betale ein høvesvis del av kostnadene ved ei felles resipientgransking saman med andre verksemder med utslepp til vassførekomsten eller resipienten.

13 Utsifting av utstyr

Ved utsifting av utstyr må det nye utstyret tilfredsstille krava om bruk av beste tilgjengelege teknikkar med sikte på å motverke forureining.

Dersom det skal gjerast utsifting av utstyr i verksemda som kan være av vesentleg konsekvens for verksemda sine utslepp, skal verksemda gje melding til Fylkesmannen om dette i god tid før det blir tatt avgjerd om val av utstyr.

14 Eigarskifte

Dersom verksemda blir overdregen til ny eigar, skal verksemda sende melding til Fylkesmannen så snart som mogleg og seinast éin månad etter eigarskiftet.

15 Nedlegging

Dersom eit anlegg vert nedlagt eller ei verksemd stansar opp for ein lengre periode, skal eigaren eller brukaren gjere det som til ei kvar tid er nødvendig for å motverke fare for forureining. Dersom

---

¹¹ Forskrift om varsling av akutt forurensning eller fare for akutt forurensning av 09.07.1992, nr. 1269

anlegget eller verksemda kan føre til forureining etter nedlegginga eller driftsstansen, skal verksemda i rimeleg tid på førehand melde frå til Fylkesmannen.

Fylkesmannen kan fastsetje nærare kva for tiltak som er nødvendig for å motverke forureining. Fylkesmannen kan påleggje eigaren eller brukaren å stille garanti for dekning av framtidige utgifter og mogleg erstatningsansvar. Sikring/garanti som allereie er stilt i samsvar med løyvet løper vidare inntil Fylkesmannen etter søknad frå det driftsansvarlege selskapet eller eigar godkjenner reduksjon og/eller bortfall av slik sikring.

Ved nedlegging eller stans skal verksemda sørge for at råvarer, hjelpestoff, halvfabrikat eller ferdig vare, produksjonsutstyr og avfall vert teke hand om på forsvarleg måte, inkludert at farleg avfall vert handtert i samsvar med gjeldande forskrift¹². Dei tiltaka som vert sette i verk ved slike høve, skal rapporterast til Fylkesmannen innan 3 månader etter nedlegging eller stans. Rapporten skal også dokumentere korleis kjemikalierestar og ubrukte kjemikal har vorte disponerte. Han skal også innehalde namn på eventuell(e) kjøpar(ar).

Ved nedlegging av ei verksemd skal den ansvarlege sørge for at driftsstaden igjen vert sett i miljømessig tilfredsstillande stand.

Dersom verksemda ønskjer å starte drifta på nytt, skal verksemda gje melding til Fylkesmannen i god tid før start er planlagt.

16 Tilsyn

Verksemda pliktar å la representantar for forureiningsmyndigheita eller dei som denne gjev mynde til, føre tilsyn med verksemda til ei kvar tid.

---

¹² Avfallsforskriftens kapittel 11 om farlig avfall

VEDLEGG 1

Liste over prioriterte miljøgifter, jf. punkt 2.1.

Utslepp av desse komponentane er berre omfatta av løyvet dersom dette går uttrykkeleg fram av vilkåra i punkt 3 og punkta etter.

Metall og metallsambindingar:

	Forkortingar
Arsen og arsensambindingar	As og As-sambindingar
Bly og blysambindingar	Pb og Pb-sambindingar
Kadmium og kadmiumsambindingar	Cd og Cd-sambindingar
Krom og kromsambindingar	Cr og Cr-sambindingar
Kvikksølv og kvikksølvambindingar	Hg og Hg-sambindingar

Organiske sambindingar:

Bromerte flammehemmarar	Vanlege forkortingar
Penta-bromdifenyleter (difenyleter, pentabromderivat)	Penta-BDE
Okta-bromdifenyleter (defenyleter, oktabromderivat)	Okta-BDE, octa-BDE
Deka-bromdifenyleter (bis(pentabromfenyl)eter)	Deka-BDE, deca-BDE
Heksabromcyclododekan	HBCDD
Tetrabrombisfenol A (2,2',6,6'-tetrabromo-4,4'-isopropyliden difenol)	TBBPA

Klorerte organiske sambindingar

Dekloran pluss (syn og anti isomere former)	DP (syn-DP, anti DP)
1,2-Dikloretan	EDC
Klorerte dioksiner og furaner	Dioksiner, PCDD/PCDF
Heksaklorbenzen	HCB
Kortkjedete klorparafiner C ₁₀ -C ₁₃ (kloralkaner C ₁₀ -C ₁₃)	SCCP
Mellomkjedete klorparafiner C ₁₄ -C ₁₇ (kloralkaner C ₁₄ -C ₁₇)	MCCP
Klorerte alkylbenzener	KAB
Pentaklorfenol	PCF, PCP
Polyklorerte bifenyler	PCB
Triklorbenzen	TCB
Tetrakloreten	PER
Trikloreten	TRI
Trikloran (2,4,4'-Triklor-2'-hydroksydifenyleter)	TCS
Tris(2-kloretyl)fosfat	TCEP

Einskilde tensid

Ditalg-dimetylammoniumklorid	DTDMAC
Dimetyldioktadekylammoniumklorid	DSDMAC
Di(hydrogenert talg)dimetylammoniumklorid	DHTMAC

Nitromusksambindingar

Muskxylen	
-----------	--

Alkyfenoler og alkylfenoletoksylder

Nonylfenol og nonylfenoletoksylder	NF, NP, NFE, NPE
Oktylfenol og oktylfenoletoksylder	OF, OP, OFE, OPE
4-heptylfenoler (forgrenet og rettkjedet)	4-HPbl
4-tert-pentylfenol	4-t-PP
4-tert-butylfenol	4-t-BP
Dodecylfenol m. isomerer	DDP
2,4,6 tri-tert-butylfenol	TTB-fenol

Per- og polyfluorerte alkylsambindingar (PFAS)

Perfluoroktansulfonat (PFOS) og sambindingar som inneheld PFOS	PFOS, PFOS-relaterte sambindingar
Perfluorheksansulfonsyre (PFHxS) og sambindingar som inneheld PFHxS	PFHxS, PFHxS-relaterte sambindingar
Perfluorobutansulfonsyre (PFBS), inkl. salter av PFBS og relaterte sambindingar	PFBS, PFBS-relaterte forbindelser
Perfluoroktansyre	PFOA
Langkjeda perfluorerte karboksylsyrer C9-PFCA – C14-PFCA	PFNA, PFDA, PFUnDA, PFDODA, PFTrDA, PFTeDA

Tinnorganiske sambindingar

Tributyltinnsambindingar	TBT
Trifenyltinnsambindingar	TFT, TPT
Dibutyltinnsambindingar	DBT
Dioktyltinnsambindingar	DOT

Polysykliske aromatiske hydrokarboner

PAH

Ftalater

Dietylheksylftalat (bis(2-etylheksyl)ftalat)	DEHP
Benzylbutylftalat	BBP
Dibutylftalat	DBP
Diisobutylftalat	DIBP

Bisfenol A

BPA

Siloksaner

Dodekametylsykloheksasiloksan	D6
Dekametylsyklopentasiloksan	D5
Oktametylsyklotetrasiloksan	D4

Benzotriazolbaserte UV-filtre

2-Benzotriazol-2-yl-4,6-di-tert-butylphenol	UV-320
2,4-di-tert-butyl-6-(5-chlorobenzotriazol-2-yl)phenol	UV-327
2-(2H-benzotriazol-2-yl)-4,6-ditertpentylphenol	UV-328
2-(2H-Benzotriazol-2-yl)-4-(tert-butyl)-6-(sec-butyl)phenol	UV-350

MILJØ-
DIREKTORATET

FAKTAARK
M-1113 | 2018

Kilde: Miljødirektoratet

Miljøkrav for slakterier og kjøttbearbeidende industri

Miljøutfordringene i bransjen er særlig knyttet til utslipp av organisk materiale, næringsalter og fett i avløpsvann, bruk og utslipp av kjemikalier som rengjørings- og desinfeksjonsmidler, luktproblematikk og håndtering av avfall. Virksomheter innenfor slakteri- og kjøttbearbeidende industri er underlagt en rekke miljøkrav. I dette faktaarket finner du de viktigste som gjelder din bedrift.

Hvilket regelverk gjelder for din bedrift?

Krav om tillatelse etter forurensningsloven

Slakterier og kjøttbearbeidende industri som kan medføre fare for forurensning, trenger tillatelse etter forurensningsloven § 11. I tillatelsene settes vilkår for å motvirke at forurensning fra virksomheten fører til skader og ulemper.

Fylkesmannen er forurensningsmyndighet og behandler søknad om tillatelse og fører tilsyn ved virksomhetene.

Hva reguleres i tillatelsen

I tillatelsene settes vanligvis vilkår om blant annet ramme for produksjonen, utslippsbegrens-

ninger for utslipp til luft og vann, lukt og støy, utslippspunkter, håndtering av avfall, utslippskontroll og rapportering til forurensningsmyndigheten. Ofte stilles også krav til miljøovervåking i resipienten.

Utslipp til vann

Avløpsvann fra slakterier og kjøttbearbeidende industri inneholder næringsalter og organisk materiale, og kjemikalier som er brukt ved rengjøring og desinfeksjon. Dårlig rensed avløpsvann kan medføre forurensning av vannforekomstene, og dermed blant annet eutrofiering, tilgrising og forråtning. Utslipp av fett, organisk materiale og kjemikalier kan også ha negativ påvirkning på renseseffekten i kommunale rensesanlegg.

I tillatelsene settes som regel utslippsgrenser for komponenter som fett, organisk stoff, suspendert stoff og næringssalter. Ofte reguleres både konsentrasjon og mengde. Utslippsgrensene settes med bakgrunn i hva som kan oppnås ved bruk av beste tilgjengelige teknikker og vurdering av resipienten.

All forurensning fra virksomheten er isolert sett uønsket. Selv om utslippene holdes innenfor utslippsgrenser fastsatt i tillatelsen skal bedriften redusere sine utslipp så langt dette er mulig uten urimelige kostnader.

Virksomhetene kan velge ulike teknikker for å oppnå utslippskravene. All kontakt mellom vann og biologisk materiale fører til at vannet forurenses. Store mengder vann med lavt innhold av uønskete stoffer kan være vanskelig å rense. Mekanisk oppsamling av spill før vasking/spyling reduserer vannforbruket. Forhåndsbløting av gulv og utstyr reduserer også behovet for spyling. Hvordan produksjonen innrettes påvirker også vannforbruket og bruk av vaskemidler og desinfeksjonsmidler. Rekkefølgen på produksjoner bør derfor planlegges med sikte på å unngå unødvendig vasking, og avløpsstrømmene bør holdes adskilt slik at kvaliteten på strømmene er kjent. Rensing av avløpsvannet kan foregå i en rekke trinn. De fleste bedrifter har en eller annen form for mekanisk rensing. I tillegg kan de ha biologisk forbehandling (aerob eller anaerob) for å redusere oksygenforbruket før avløpet sendes til kommunalt nett. Noen har også kjemisk rensing. Vanlige renseinnretninger er siler/rister, fettavskiller, kjemisk felling og biologisk behandling. Bedrifter som ikke er tilknyttet kommunalt renseanlegg må ofte i tillegg ha flotasjonsanlegg eller sedimenteringsanlegg samt slambehandling.

Måling av utslipp til luft og vann

Bedriftene må kartlegge utslipp til luft og vann, og kontrollere utslippene gjennom representative målinger. Bedriftene vil finne de konkrete kravene knyttet til utslippskontroll i tillatelsen sin.

Faktaarket «Forventninger til industriens utslippskontroll (2748/2010)» fra Miljødirektoratet utdyper hvilke forventninger forurensningsmyndighetene har til bedriftenes målinger av utslipp. Miljødirektoratet har også en veileder om industrielle måleprogram (M6-2013).

Overvåking av resipient

Forurensningsmyndigheten forventer at virksomhetene følger med på miljøtilstanden i resipienten. I nyere tillatelser er det stilt krav om at bedriften skal overvåke hvordan utslipp fra virksomheten påvirker økologisk og kjemisk tilstand i vannforekomsten. Der det pågår vannovervåking i regi av Fylkesmannen eller vannregionmyndigheten bør bedriften så langt det er mulig bidra i felles overvåkingsprogram
<http://www.vannportalen.no/>
<https://vann-nett.no/portal/>

Industriutslippsdirektivet (IED) i Norge

I Norge er kravene i industriutslippsdirektivet (IED) tatt inn i forurensningsforskriften og avfallsforskriften fra 1. august 2016. Slakterier og kjøttbearbeidende industri er omfattet av dette regelverket hvis produksjonskapasiteten er over det som er angitt i forurensningsforskriften kap. 36 vedlegg I punkt 6.4.

https://lovdata.no/dokument/SF/forskrift/2004-06-01-931/KAPITTEL_10#KAPITTEL_10

Til støtte for gjennomføring av regelverket utarbeides BAT-referansedokument (BREF) som beskriver beste tilgjengelige teknikker for ulike bransjer. For hver bransje fastsettes det etter hvert BAT-konklusjoner med forpliktende utslippsnivåer (BAT Associated Emission Levels, BAT-AEL).

Forurensningsmyndigheten skal sikre at vilkår i tillatelser til berørte virksomheter er i tråd med nye BAT-konklusjoner og at anlegget overholder vilkårene senest fire år etter at BAT-konklusjonene er publisert. Forurensningsmyndigheten vil derfor revidere tillatelser når nye BAT-konklusjoner vedtas.

I 2018 ble det satt i gang arbeid med å revidere eksisterende BREF for "Slaughterhouses and Animal By-products Industries" som er fra 2005. Revisjon av BREF for "Food, Milk and Drink Industries" pågår, og det foreligger utkast til BREF og nye BAT-konklusjoner. Oversikt over BREF og BAT-konklusjoner finnes her: <http://eippcb.jrc.ec.europa.eu/reference/>. Hvilke aktiviteter og prosesser retningslinjene gjelder for framgår av «scope». Virksomheter som ikke er «IED-virksomhet» pga. lavere produksjonskapasitet vil også kunne ha nytte av BREF-dokumentene i sitt arbeid.

Forbrenningsanlegg (energiforsyning)

Mange virksomheter har forbrenningsanlegg for egen energiforsyning. Anlegg for rene brenslere (olje, gass, rent biobrensel) med kapasitet 1-50 MW (innfyrt effekt) reguleres av forurensningsforskriften kapittel 27. For enkelte virksomheter er det satt andre vilkår til forbrenningsanlegget i tillatelsen etter forurensningsloven.

Avfall og biprodukter

Bedriften skal sørge for at alt avfall som oppstår i virksomheten blir brakt til lovlig avfallsanlegg eller gjennomgår gjenvinning, slik at det enten opphører å være avfall eller på annen måte kommer til nytte ved å erstatte materialer som ellers ville blitt brukt, jf. forurensningsloven § 32 om håndtering av næringsavfall. Det kan i tillegg være stilt krav til avfallshåndtering i tillatelsen etter forurensningsloven.

Ved slakterier og kjøttbearbeidende industri vil det oppstå mye overskuddsmateriale som vil være å anse som animalske biprodukter i henhold til animaliebiproduktforskriften. Denne forskriften forvaltes av Mattilsynet. I tillegg til levering til lovlig anlegg for sluttbehandling eller kompostering åpner animaliebiproduktforskriften blant annet for bearbeiding til framstilling av fôr. Animaliebiproduktforskriften har først og fremst til formål å ivareta hensynet til smitte, hygiene og mattrygghet, ikke forurensningsmessige forhold.

Et biprodukt i animaliebiproduktforskriften forstand vil ikke nødvendigvis være et biprodukt i forurensningslovens forstand. Grensen mellom biprodukt og avfall har likevel ofte liten betydning fordi forurensningsloven § 32 uansett åpner for gjenvinning av slikt materiale ved at det erstatter annet materiale som ellers ville ha vært brukt til fôrproduksjon. Levering til slike anlegg vil derfor være lovlig etter forurensningsloven § 32. Animaliebiproduktforskriften og forurensningsloven med forskrifter gjelder parallelt, slik at animaliebiproduktforskriften ikke uttømmende regulerer lovlig bruk av animalske biprodukter. Håndteringen må også være i tråd med forurensningsregelverket.

Lagring av avfall og biprodukter kan medføre fare for forurensning i form av avrenning, uhellsutslipp og lukt. Forurensningsloven § 7 setter et generelt forbud mot (fare for) forurensning. I tillegg til å forby eventuell oppstått forurensning dersom det ikke er gjort lovlig, innebærer bestemmelsen at virksomhetene må lagre biprodukter og avfall slik at det ikke oppstår fare for forurensning. Avfall og biprodukter må lagres slik at det ikke medfører avrenning. Uhellsutslipp er alltid ulovlige. Vurderingen av om eventuell lukt fra lagringen er lovlig må ta utgangspunkt i krav i tillatelsen. Hvis dette ikke er regulert uttrykkelig, avhenger lovligheten i utgangspunktet av om eventuell forurensning fra håndteringen er en påregnelig del av virksomheten som det er gitt tillatelse til. Det er ofte stilt vilkår i tillatelser om å forebygge og redusere luktplager fra virksomheten. Det kan også være satt immisjonsgrenser for lukt ved omkringliggende boliger mv.

Farlig avfall

På grunn av særlige krav til hygiene og matsikkerhet har næringsmiddelindustrien betydelig forbruk av vaskemidler og desinfeksjonsmidler. Noen har også egne laboratorier. De fleste virksomheter vil også ha farlig avfall som følger av generell drift og vedlikehold av bygningsmasse og maskiner/utstyr.

Avfallsforskriften kapittel 11 om farlig avfall bestemmer hva som er farlig avfall. Virksomheten har selv ansvar for å undersøke om avfall som oppstår er farlig avfall.

- Farlig avfall må lagres forsvarlig uten fare for lekkasje
- Farlig avfall skal leveres til lovlig mottak for farlig avfall innen 1 år, og leveringens skal dokumenteres i avfallsdeklarerings.no

Bedriften må ha rutiner for håndtering av farlig avfall innarbeidet i sin internkontroll.

Kjemikalier

Aktsomhetsplikt

Virksomheter som bruker eller på annen måte behandler produkter som kan føre til skade på helse og miljø, skal vise aktsomhet og treffe rimelige tiltak for å forebygge og begrense slik virkning, jf. produktkontrollloven § 3.

Substitusjonsplikt

Virksomheter som bruker produkter med innhold av kjemisk stoff som kan føre til skade på helse og miljø skal vurdere om det finnes alternative produkter som har lavere risiko for slik virkning. Virksomheten skal i så fall velge dette alternativet, hvis det kan skje uten urimelig kostnad eller ulempe, jf. produktkontrollloven § 3a.

Kjemikalietanker med oppsamlingskar.
Foto: Miljødirektoratet

Internkontroll

Internkontrollforskriften setter krav til at virksomhetene utarbeider og gjennomfører et systematisk helse-, miljø- og sikkerhetsarbeid i sin virksomhet. Internkontrollen skal tilpasses virksomhetens art, aktiviteter, risikoforhold og størrelse i det omfang som er nødvendig for å etterleve krav i helse-, miljø- og sikkerhetslovgivningen.

Virksomheten skal blant annet ha kunnskap om hvilke miljøkrav som gjelder for virksomheten, fastsette miljømål, kartlegge farer og problemer og på denne bakgrunn vurdere risiko (miljøriskovurdering), utarbeide tilhørende planer og tiltak for å redusere risikoforholdene, og iverksette rutiner for å avdekke, rette opp og forebygge overtredelser av krav og foreta regelmessig gjennomgang av internkontrollen for å sikre at den fungerer som forutsatt, jf. internkontrollforskriften § 5.

Bedriften må gjennom sitt internkontrollsystem dokumentere at den har et bevisst forhold til hvilken risiko virksomheten kan utgjøre for miljøet.

- Hvilke hendelser kan oppstå?
- Hvilke tiltak skal settes inn for å redusere sannsynligheten for at uhell oppstår?
- Hvilke tiltak skal settes inn dersom noe skjer?

Bedriften må som et minimum vurdere risiko for forurensning og skade på miljøet ved:

- akuttutslipp
- utslipp til vann
- håndtering/lagring av biprodukter og avfall
- bruk og lagring av kjemikalier

Bedriften skal ha oversikt over hvilke kjemikalier som benyttes i virksomheten med tilhørende kjemikaliedokumentasjon og sørge for at oppdaterte sikkerhetsdatablad er tilgjengelige, ha rutiner for å sikre at forbudte stoffer ikke brukes og kunne dokumentere substitusjonsvurderinger for farlige kjemikalier.

FAKTA: HVEM FØLGER OPP REGELVERKET?

Fylkesmannen er forurensningsmyndighet for virksomhetene, jf. K lima- og miljødepartementets rundskriv T-3/12 "Fylkesmannens myndighet etter forurensningsloven, oregningslova og produktkontrollloven".

Fylkesmannen følger opp bransjens etterlevelse av forurensningsregelverket, avfallsregelverket, internkontrollforskriften og produktkontrollloven §§ 3 og 3a.

NYTTIGE LENKER

[Om farlig avfall](#)—miljødirektoratets tema-sider om farlig avfall

[Elektronisk avfallsdeklarerer](#)— informasjon og veiledning til elektronisk avfallsdeklarerer

[Faktaark M-550 | 2016 Har virksomheten din farlig avfall?](#)

[Miljødirektoratets temasider om kjemikalier](#)

[Substitusjonsveileder](#)—veileder til substitusjonsplikten

[Faktaark M-104 | 2015 Substitusjonsplikten](#)

[Kjemikalier og miljøgifter på miljøstatus.no](#)

Lukt:

<http://www.miljodirektoratet.no/old/klif/publikasjoner/3019/ta3019.pdf>

Faktaark - forventninger til industriens utslippskontroll:

<http://www.miljodirektoratet.no/old/klif/publikasjoner/2748/ta2748.pdf>

Veileder - industrielle måleprogram
<http://www.miljodirektoratet.no/Documents/publikasjoner/M6/M6.pdf>

Utslipp og miljøtilstand:

www.norskeutslipp.no - oppdatert informasjon om utslipp, produksjonsmengder og avfall fra virksomheter

www.vannportalen.no
www.vann-nett.no

Mattilsynet.no

[Veileder animalske biprodukter \(1069/2009 og 142/2011\) - \(application/pdf\)](#)

https://www.mattilsynet.no/fisk_og_akvakultur/animalske_biprodukter/

Regelverk:

www.lovdata.no
www.regelhjelp.no

For mer informasjon kontakt fylkesmannen
www.fylkesmannen.no